

Дзітарапатчыра і Мастацтва

Год выд. 33-й
№ 40 (1885)
19 мая 1964 г.
АУТОРАК
Цэна 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

ОТА ВІЛЬГЕЛЬМАВІЧ КУУСІНЕН

АД ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КПСС, ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР І САВЕТА МІНІСТРАЎ СССР

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР з глыбокім жалем паведамляюць нашай партыі, усяму савецкаму народу, брацкім камуністычным і рабочым партыям, што 17 мая 1964 года пасля цяжкай і працяглай хваробы на 83-м годзе жыцця памёр Ота Вільгельмавіч Куусінен —

член КПСС з 1904 года, член Прэзідыума Цэнтральнага Камітэта КПСС, сакратар ЦК КПСС, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, старшыня Камісіі па замежных справах Савета Нацыянальнасцей Вярхоўнага Савета СССР, верны вучань вялікага Леніна, відны дзеяч КПСС і міжнароднага камуністычнага руху, Герой Сацыялістычнай Працы.

ЦЭНТРАЛЬНЫ
КАМІТЭТ КПСС

ПРЭЗІДЫУМ
ВЯРХОЎНАГА
САВЕТА СССР

САВЕТ
МІНІСТРАЎ СССР

ОТА ВІЛЬГЕЛЬМАВІЧ КУУСІНЕН

Смерць вырвала з нашых радоў Ота Вільгельмавіча Куусіненна.

Усё сваё вялікае і яркае жыццё, усе свае сілы, глыбокія веды і багатыя жыццёвы вопыт Ота Вільгельмавіч аддаў справе рабочага класа, рэвалюцыйнай барацьбы працоўных, вялікай справе камунізма. Непажыты барышці лініі гвардыі, вучань і саратнік вялікага Леніна, ён з юнацкіх гадоў і да канца жыцця быў верным сынам Камуністычнай партыі, стойка змагаўся за інтарэсы працоўнага народа, за перамогу ўсперамагаючага вучэння марксізма-ленінізма.

На Трэцім кангрэсе Камітэра Ота Вільгельмавіч Куусінен выбіраецца членам Выканкома Камітэра. У 1921—1929 г. г. будучы членам Прэзідыума і адным з сакратараў Выканкома Камітэра, ён паслядоўна праводзіць лінію, якая аддае ўсе сілы барацьбе за ўмацаванне інтэрнацыянальнага адзінства камуністаў усіх краін. На працягу свайго больш чым восемнаццацігадовага кіруючага дзейнасці ў Камуністычным Інтэрнацыянале Ота Вільгельмавіч неаднаразова выступаў на кангрэсах і пленумах Камітэра з дакладамі аб барацьбе супраць фашызму і небяспечнай вайны, аб нацыянальна-вызваленчым руху і іншых буйнейшых пытаннях. З яго імем цесна звязаны важныя этапы ў развіцці і ўмацаванні сусветнага камуністычнага і рабочага руху.

У 1940 годзе О. В. Куусінен выбіраецца Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета Каралеўскай ССР. Ён уклаў шмат сіл і працы ў развіццё эканомікі і культуры рэспублікі. Як намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, старшыня Парламенцкай групы Савецкага Саюза, старшыня Камісіі па замежных справах Савета Нацыянальнасцей Вярхоўнага Савета СССР, Ота Вільгельмавіч вёў вялікую дзяржаўную работу.

З 1941 года О. В. Куусінен — член Цэнтральнага Камітэта КПСС, а ў 1957 годзе выбіраецца членам Прэзідыума і сакратаром ЦК КПСС. У апошнія дзесяцігоддзі О. В. Куусінен пачаў з іншымі кіраўнікамі партыі неспрымальна змагаўся за аднаўленне і развіццё лініі партыі на марксісцка-ленінскай дзяржаўнай думцы, за лінію курсу палітыкі КПСС. На чэрвеньскім (1957 г.) Пленуме ЦК КПСС ён рашуча выступіў у абарону рашэнняў XX з'езда партыі, супраць фракцыйнай антыпартыйнай групы заўзятых прылічліва метадаў і парадку культуры асобы. За лінію курсу XX, XXI і XXII з'ездаў КПСС О. В. Куусінен паслядоўна змагаўся да апошніх дзён свайго жыцця.

Імя Ота Вільгельмавіча добра вядома і карыстаецца вялікім аўтарытэтам у міжнародным камуністычным руху. Брацкія партыі высока цняць яго выдатны ўклад у растлумачэнне і ажыццяўленне палітычнай лініі сусветнага камунізма, выказанай у Дэкларацыі 1957 года і Заўважэнні 1960 года. О. В. Куусінен заўсёды лічыў сваім свяшчэнным абавязкам марксісцка-ленінскае прынцыповае змаганне супраць прыхільнасці і супраць фракцыйна-рэвалюцыйнага і расколінаў, за ўмацаванне адзінства і аднаўленне лініі партыі. Яго рознабаковы вопыт старэйшага рэвалюцыянера-ленінца быў і застанецца каштоўным здабыткам камуністычнага і рабочага руху. Высокаадукаваны марксіст, буйны тэарэтык і вучоны, О. В. Куусінен дзейна ўдзельнічаў у творчай распрацоўцы актуальных праблем навуковага камунізма, стратэгіі і тактыкі рэвалюцыйнага руху. Яго навуковыя працы, даклады, прамоў, публіцыстычныя выступленні сведчаць аб рознабаковасці інтарэсаў і пазнанняў, служачы ўзорам творчых адносін да марксісцка-ленінскага вучэння, да аналізу жыццёвых працэсаў, рэвалюцыйнай практыкі. Ён быў правядзеным членам Акадэміі навук СССР.

Камуністычная партыя і Савецкі ўрад высока ацанілі выдатныя заслугі О. В. Куусіненна, прывоішы яму званне Героя Сацыялістычнай Працы і ўзнагародзішы чатырма ордэнамі Леніна.

Усё жыццё і дзейнасць вернага лініі, віднага дзеяча КПСС і міжнароднага камуністычнага руху Ота Вільгельмавіча Куусіненна служачы натхняючым прыкладам беззапаветнай барацьбы за інтарэсы працоўнага народа, за справу камунізма.

Л. БРЭЖНЕУ
Г. ВОРАНАУ
А. КІРЬЛЕНКА
Ф. КАЗЛОУ
А. КАСЫГІН
А. МІКАЯН
М. ПАДГОРНЫ
Д. ПАЛЯНСКІ
М. СУСЛАУ

М. ХРУШЧОУ
М. ШВЕРНІН
В. ГРЫШЫН
Л. ЯФРЭМАУ
К. МАЗУРАУ
В. МЖАВАНДЗЕ
Ш. РАШЫДАУ
П. ШЭЛЭСТ

Ю. АНДРОПАУ
П. ДЗЕМІЧАУ
Л. ІЛЬЧОУ
В. ПАЛЯКОУ
Б. ПАНАМАРОУ
А. РУДАКОУ
В. ЦІОУ
А. ШАЛЕПІН

АД ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КП БЕЛАРУСІ, ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР, САВЕТА МІНІСТРАЎ БЕЛАРУСКАЙ ССР

Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларускай Рэспублікі, Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР, Савет Міністраў Беларускай ССР, камуністы і ўсе працоўныя рэспублікі глыбока смуткуюць у сувязі са смерцю члена Прэзідыума ЦК КПСС, сакратара ЦК КПСС, дэпутата Вярхоўнага Савета БССР, Героя Сацыялістычнай Працы Ота Вільгельмавіча Куусіненна.

Беларускі народ назаўсёды захавае ў сваёй памяці імя Ота Вільгельмавіча Куусіненна — вернага вучня вялікага Леніна, віднага дзеяча Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і ўсяго міжнароднага камуністычнага руху.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КП БЕЛАРУСІ, ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР, САВЕТ МІНІСТРАЎ БЕЛАРУСКАЙ ССР

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА



У ПРЭЗІДЫУМ ЦК КПСС

Знаходзячыся за межамі нашай Радзімы ў сярэдняй Азіі ў Рэспубліцы Арабскай Рэспубліцы, мы з вялікай горыччу даведліся аб смерці нашага дарагога сябра і таварыша Ота Вільгельмавіча Куусіненна, віднага і старэйшага дзеяча Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, міжнароднага камуністычнага і рабочага руху.

Усё жыццё Ота Вільгельмавіча было аддадзена рэвалюцыйнай барацьбе рабочага класа, барацьбе за перамогу марксізма-ленінізма, за народнае шчасце.

Ён застанецца ў нашых сэрцах як выдатны камуніст, стойкі і верны лініі партыі, які да апошніх дзён жыцця аддаваў усе свае сілы, розум, глыбокі тэарэтычны вопыт і багаты вопыт будаўніцтва камунізма ў нашай краіне, умацаванню адзінства і агуртаванасці радоў міжнароднага камуністычнага і рабочага руху.

Мы шлём глыбокае спачуванне вам, таварышы, сям'і Ота Вільгельмавіча, яго сябрам і блізкім.

М. С. ХРУШЧОУ
А. А. ГРАМЫКА
А. А. ГРЭЧКА
П. А. САЦЮКАУ
А. І. АДУБЕЯ
М. П. ТЕАРАДЗЕ

Э. А. АХІМАНУ
С. Н. СКАЧКОУ
П. С. НЕПАРОЖНІ
Г. Т. ШУЙСКІ
В. Я. ЕРАФЕЕУ
Н. П. ХРУШЧОВА

Калд. 17 мая 1964 года

У ЦК КПСС І САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ СССР

ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР паставілі: Утварыць Урадавую Камісію па арганізацыі пахавання Ота Вільгельмавіча Куусіненна ў складзе тт. Падгор-

нега М. В. (старшыня), Касыгіна А. М., Грышына В. В., Андропова Ю. В., Ільчына Л. Ф., Пейя Я. В., Ягорчыча М. Г., Ваяводзіна П. І., Чарняева К. П.

АД УСЕСАЮЗНАГА ЦЭНТРАЛЬНАГА САВЕТА ПРАФЕСІЯНАЛЬНЫХ САЮЗАУ

Усеасаюзны Цэнтральны Савет Прафесіянальных Саюзаў з глыбокім жалем паведамляе членам прафесіянальных саюзаў аб смерці пасля працяглай хваробы члена Прэзідыума ЦК КПСС, сакратара ЦК КПСС, старшыні Камісіі па замежных справах Савета Нацыянальнасцей Вярхоўнага Савета

СССР, віднага дзеяча КПСС і міжнароднага камуністычнага руху, Героя Сацыялістычнай Працы Ота Вільгельмавіча Куусіненна.

в.с.пс.

АД ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА ВЛКСМ

ЦК ВЛКСМ ад імя камсамольцаў, савецкай моладзі выражае глыбокае спачуванне ў сувязі са смерцю члена Прэзідыума і сакратара ЦК КПСС, аднаго са старэйшых членаў Камуністычнай партыі, віднага дзеяча міжнароднага камуністычнага і рабочага руху Ота Вільгельмавіча Куусіненна.

ЦК ВЛКСМ.

Мастак на будоўлі Вялікай Хіміі

Ф. БАРАНОУСКІ, І. КРАУЧАНКА, мастакі.

Убачыць Светлагорск, пазнаёміцца з будаўніцтвам гіганта Вялікай Хіміі, што будоўляецца на беларускай зямлі, было нашай дэўняй марай. І вось з акна аўтобуса мы бачым прысады старых Шацілак. Справа ў небе белыя клубы дыму, якія вельмі з высачэзнымі комінаў Васілевіцкай ДРЭС. Там дзесяці новы горад. Горад беларускіх хімікаў — Светлагорск.

Цяжка ўявіць сабе размах будоўлі ў гэтым горадзе. Вышлі з аўтобуса, і здалосся, што адрэз ступілі на будоўніцтва пляцоўку. Куды ні хіць вокам, вельмавыя краны, рыштаванні, катваны.

У ідэалагічным аддзеле ЦК КПСС адбылася нарада, якая разглядала пытанне аб паліграфічнай мастацкай паштовак. У нарадзе прынялі ўдзел аддзельны скартатар ЦК КПСС, дэпутат Вярхоўнага Савета Міністраў СССР і друкярскія кіраўнікі буйнейшых выдавецтваў і друкарняў, якія выпускаюць паштоўкі, а таксама мастакі, работнікі кнігагандлю.

Паштоўкі з фатаграфіямі, у якіх адлюстроўваюцца жыццё і праца савецкіх людзей, з яркімі святковымі рысункамі і рэпродуцыямі карцін, з відам нашых гарадоў і прыроды не проста ўдзельнічаюць у паштовым абарачэнні, але адгравваюць таксама вялікую выхавальную і пазнавальную ролю, служаць эстэтычнаму выхаванню народа і ўсё часцей становяцца візітнай карткай краіны.

Шмат гаварылася на нарадзе аб нізкай якасці выдавецкіх арыгіналаў, паперы, фарбаў і абсталявання для каларовага друку.

Удзельнікі нарады выказалі сваю думку аб тым, як ліквідаваць гэтыя недахопы: нарысна было б стварыць спецыяльны мастацкі савет па паштоўках і строга наардынаваць планы іх выдання; прыцягнуць да стварэння паштовак лепшых майстроў пэндзля і алоўка, выхоўваць кадры мастакоў, якія ведаюць выяўленчую і тэхналагічную спецыфіку паштоўкі; стварыць спецыялізаваную друкарню для выпуску рэпродуцыцый; павысіць ролю якасных паказчыкаў у планаванні іх вытворчасці, а таксама ў наміраванні і аплэце працы спецыялістаў; прыняць рашучыя меры для паліпашэння якасці фатаграфічных і друкарскіх матэрыялаў, неабходных у вытворчасці рэпродуцыцый, і г. д.

Гэтая дзелавая і карысная размова яшчэ раз паказала, што стваральнікі савецкай паштоўкі могуць і павінны дабіцца яе мастацкай і паліграфічнай дакананасці.

Паштоўкі-рэпродуцыі — самы масавы прапагандыст выяў-

СВЯТА ВЯСНЫ ў БРЭСЦЕ

Ля апаленых полем вайны сцен Брэсцкай крэпасці 16 мая пачалося традыцыйнае масавае свята «Брэсцкая вясна». Свята прысвечана 20-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У «Брэсцкай вясне» прымаюць удзел лепшыя калектывы абласной народнай філармоніі, Дзяржаўнага акадэмічнага капэла БССР, Дзяржаўнага народнага аркестра БССР, народнага харавал капэла Мінскага трактарнага завода, Адабудаўца сустрэчы ўдзельнікаў свята з пісьменнікамі Беларусі і Украіны, з артыстамі савецкага кіно, творчымі работнікамі студыі «Беларусьфільм». З канцэртамі выступіць лаўрэат міжнародных конкурсаў піяністаў Дамітры Паперна, артысты Беларускай філармоніі і Маскоўскай эстрады.

Самадзейныя калектывы і госці пабываюць з канцэртамі на прад-

прыемствах горада, у калгасах «Расія», «Беларусь», імя Калініна, імя Міхурына, «За мір». У дні свята абудуцца кніжныя кірмашы, конкурсы на лепшага чытальніка і ваналіста, маладога музыканта-выканаўцы. Конкурсы «Моды сезона» і «Усё для быту» ужо адбыліся. На цэнтральнай плошчы Брэста адкрылася выстаўка дзіцячага малюнка.

На свята запрошаны героі абароны Брэсцкай крэпасці, студэнты наля дваццаці вуну Беларусі і Украіны. У суботу, у дзень адкрыцця свята, па гораду прайшло вялікае тэатралізаванае шэсце. Увечары моладзь прайшла па гораду з факеламі. Быў запалены вялікі феерверк. Паказальныя выступленні спартсменаў адбыліся ў надзёлю. Свята працягнецца да 24 мая.

Ул. ВАЛОДЗІН,
(па тэлефоне).

АГІТБРЫГАДЫ ВYSTУПАЮЦЬ У ПОЛІ

Агітбрыгада Дамачоўскага пассакавага Дома культуры Брэсцкага раёна пабывала ў калгасах імя Жданова, імя Дзяржынскага, саўгасе «Дамачоўскі». У паказнай хлэбаробам праграме самадзейныя артысты расказалі аб пераважках бітвы за высокі ўраджай, крытыкавалі наяўныя недахопы. Члены агітбрыгады правялі гутаркі аб інтэнсіфікацыі сельскагаспадарчай вытворчасці.

Актыўную работу вядзе ў гэтыя дні агітбрыгада Чарняўскага сельскага Дома культуры. Яна выступіла з канцэртамі ў ралзе цяляроўчых брыгад калгаса «Іскра».

У аддаленыя сёлы выехалі агітбрыгады Столінскага, Пінскага, Драгічынскага раёнаў, з праграмай «Вясны дзень год корміць» выступае агіткультбрыгада Большамагішэўскага сельскага клуба.

Сельскія працаўнікоў вобласці абслугоўвае больш чым 200 агітбрыгад.

«Вясна прыйшла» — так названа праграма, з якой выступіла ў калгасе «Краіна Саветаў» агітбрыгада Новосержынскага сельскага клуба.

У сельгасарскай імя Суворова паставіла ў гэтыя дні агітбрыгады мастацкага брыгады Шашковіцкага сельскага клуба. Актыўна выступаюць у калгасах і саўгасах агітбрыгады Гавезынскага, Атальскага, Рубяжыцкага сельскіх клубаў і Івнечкага гарпастакоўскага Дома культуры.

У забавных куплетках вядзе вострую розмову аб пераважках і гультаях агітбрыгада раённага Дома культуры. Да частукаў і куплету музыку піша самадзейны кампазітар Ф. Шіхановіч.

У калгасах і саўгасах у час вяселья асаблівым поспехам карыстаюцца «Хімічныя сатырычныя частушкі».

Актыўную прапаганду новага і перадавога ў сельскай гаспадарцы вядуць брыгады Крупецкага, Мядзельскага, Дзяржынскага, Барысаўскага і іншых раёнаў вобласці. Цяпер працаўнікі сёла абслугоўваюць у полі 250 агітбрыгад. Усе яны ўключыліся ў пералічку сельскіх культветустановаў.

БЕЛТА.

ДА 150-ГОДДЗЯ 3 ДНЯ НАРАДЖЭННЯ М. Ю. ЛЕРМАНТАВА

У кастрычніку спаўняецца 150 год з дня нараджэння вялікага рускага паэта Міхаіла Юрэвіча Лермантава. Сын Расіі, падлімаў плышч свабоды, ён стаў блізім і родным для ўсіх народаў нашай краіны, для ўсіх, кому дарагі Ідэалы свабоды і братэрства.

У гэтыя дні ў гарадах і вёсках Савецкага Саюза разгорванецца падрыхтоўка да святавага юбілея вялікага паэта. У сувязі са змяняльнай датай.

створаны Усеасаюзны юбілейны камітэт. У яго ўвайшлі відомыя пісьменнікі, дзеячы культуры і мастацтва Масквы, Ленінграда, саюзных і аўтаномных рэспублік, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый краіны.

Старшыня камітэта — паэт М. М. Грыбачоў. У Вялікім тэатры Саюза ССР у кастрычніку будзе праведзены ўрачысты вечар, прысвечаны памяці М. Ю. Лермантава.

ТАСС.

СВЕТЛЫ ГОРАД СВЕТАГОРСК...



Убачыць Светлагорск, пазнаёміцца з будаўніцтвам гіганта Вялікай Хіміі, што будоўляецца на беларускай зямлі, было нашай дэўняй марай. І вось з акна аўтобуса мы бачым прысады старых Шацілак. Справа ў небе белыя клубы дыму, якія вельмі з высачэзнымі комінаў Васілевіцкай ДРЭС. Там дзесяці новы горад. Горад беларускіх хімікаў — Светлагорск.

Гл. стар. 2—3.



Пабывалі мы з алоўкамі і бланкетамі і ля заводскай брамы. Паглядзіце, якія харошыя твары ў рабочых светлага горада Светлагорска. А адзін з малюнкаў зенатавалі себе ў бланкет у рабочай сталовіцы. Вельмі ж прывабна выглядала там адна з наведвальніц — тоненькая юная дзяўчына, якая, бясспрэчна, убачыла горад свайго юнацтва Светлагорск славай і гонарам рэспублікі.



Пабывалі мы з алоўкамі і бланкетамі і ля заводскай брамы. Паглядзіце, якія харошыя твары ў рабочых светлага горада Светлагорска. А адзін з малюнкаў зенатавалі себе ў бланкет у рабочай сталовіцы. Вельмі ж прывабна выглядала там адна з наведвальніц — тоненькая юная дзяўчына, якая, бясспрэчна, убачыла горад свайго юнацтва Светлагорск славай і гонарам рэспублікі.

ДОўгі час мы дрэнна ведалі беларускую літаратуру 20-30-х гадоў. Многія імяны ў літаратуразнаўчым і крытычным артыкулах нават не ўпаміналіся, творы шчыра пісьменніку аб'яўляліся варажымі. Ва ўмовах культуры асобы ўсе зробленае тым, каго незаконна рэпрэсавалі, аднаўлялася як ідэйна чужое і недасканае ў мастацкіх адносінах. Толькі ліквідацыя вынікаў культуры асобы, зварот да ленынскіх норм жыцця далі магчымасць вярнуць нашай літаратуры многія імяны і творы. Тым з рэпрэсаваных, хто ўцялеў пры цяжкіх паваротах лёсу, змагалі зноў уключыцца ў актыўнае творчае жыццё. Сярод іх быў і Андрэй Александровіч.

У пераважнай гады яго вершы і паэмы ведалі самыя шырокія колы насельніцтва. Яны змяшчаліся ў хрестаматыя і чытанкі. Яшчэ з тых дзён запомніліся мне Александровічавы «Гудкі» і «Сасна». Запомнілася, праўда, і іншае: як настаяні прыходзілі ў клас і назалі закрэсліць у падручніках яго прозвішча.

І вось рэабілітаваны паэт вяртаецца на радзіму. Ён піша новыя творы, перапрацоўвае ранейшыя. Тое, што выбраў пісьменнік са сваёй спадчыны, убачыла свет; выйшаў збор твораў А. Александровіча, над падрыхтоўкай якога да друку ён працаваў да самай смерці (памёр паэт, як вядома, у пачатку мінулага года).

Больш сарка гадоў ляжыць паміж датамі пад першым і апошнім вершам. Андрэй Александровіч пачаў друкавацца доволі рана (верш «Да моладзі» убачыў свет у 1921 годзе, калі паэту было 15 год), і яго голас ледзь не адразу вылучыўся сярод галасоў многіх маладых літаратараў. Паэт прыйшоў у беларускую савецкую літаратуру з тэмамі і вобразамі, якіх яна дагэтуль краналася мала. З вялікім запалам пісаў ён аб працы рабочых, аб жыцці горада, аб тых зменах, што адбываліся ў побыце людзей, ва ўмовах іх працы. Новая тэматыка прымушала шукаць і новую форму. Разнастайная рытміка, імклівая арагарская інтанацыя, выразныя паўзы, нечаканыя рыфмы — гэта ў многім характэрна для ранняй творчасці А. Александровіча. Паэт захапляўся Уладзімірам Маякоўскім, яго ўменнем аплікацыя на жыццё, надзёныя праблемы сучаснасці, ён імкнуўся ісці дарогай вялікага паэта рэвалюцыі. Праўда, вучоба ў тых, каго А. Александровіч абраў за сваіх настаўнікаў, нярэдка зводзілася да звычайнага пераімання. Хто не ўспомніць Ул. Маякоўскага, чытаючы вось гэтыя радкі з «Паэмы Імя Вызвалення» беларускага паэта:



ПЯСНЯР МАЛАДОЙ РЭСПУБЛІКІ

Барыс ЛАПАУ

Будзе садом расці
Песня радасці!
І як бор, расці
Песня годасці!

А. Александровіч часам прамерна захапляўся лощункамі нейкіх незвычайных вобраўных сродкаў, імкнуўся да арыгінальнасці, беспадзежна ўскладняў рытмічную будову твора, дзеся «смадай» і нечаканай рыфмы, здаралася, дапуськаў замяненне сэнсу. Праўда, гэта была хвароба не толькі А. Александровіча, так пісалі і многія іншыя; у пошуках новых мастацкіх прыёмаў і сродкаў непазбежна былі і «накладныя выдаткі». У гэтых адносінах цікавае выказанне Алеся Званова, які выступае супраць ахайвання творчай маладосці яго пакалення «з яе шуканнямі і памылкамі, з неагэгарычнасцю сцвярдзення свайго права на песню і рэвалюцыйнаму напасам, з яе недасканаласцю ў майстэрстве і глыбокай народнасцю, з яе радасным успрыняццём жыцця і тых звабаў, што дала Настрычынская рэвалюцыя народу».

мю пачэснаю і адказною ролю, якую павінен адгварыць у савецкім грамадстве пісьменнік. Ён заклікае сваіх сямёр-паўтараў: ролі краі да працы творчае ўдзямаць («Паэту», 1923 г.), «сладзіць волю і долю ішчасліваю». Ісці на ворагаў, «нарчаваць чарніцет» спадчыны мінулага («Кавалям жыцця», 1923 г.).

Малады паэт захапляецца размахам будаўніцтва, новай тэхнікай, велічымі планами развіцця краіны, вялікае месца ў яго творчэй займае індустрыяльны пейзаж, павяз працую працы, жыццё горада. Нездарма ён піша:

Мая песня —
Кліч заводоў!
Мая слова —
Гуд машыны,
Мая песня —
Шлях выхаду,
Мая слова —
Помы думу,
Мая песня —
Вясняныя ўзоры,
Моя думу —
У рабочую пару,
Мая песня —
Новы горад,
Малодзік.
Беларусь.

(«Мая песня», 1925 г.)

А. Александровіч раня ўсваёдоў Андрэй Александровіч. Збор твораў, Том 1. Вершы. Мінск, 1963. Том 2. П'есы. Публіцыстыка. Выдавецтва «Беларусь», Мінск, 1963.

Якуб Колас. Збор твораў у дванаццаці тэмах. Том 10. Песні. На шляхах волі. Перакладзі. Падрыхтоўка тэксту і каментарыі Ул. Турчанкі і А. Харкевіч. Мастак Е. Кілюшыч. Тыраж 3100 экз., стар. 640. Цана 1 руб. 66 кап.

Беларускія народныя казкі. На рускай мове. Для маладшага ўзросту. Пераказ Алеся Якімовіча. Перакладзі з беларускай мовы Г. Петнікава. Мастак А. Волкаў. Тыраж 125 тыс. экз., стар. 480. Цана 73 кап.

Барыс Умеціц. Ціскавіга ўсплыцця. Апевадыны паднавога палыцічнага. На рускай мове. Для сярэдняга і старэйшага ўзросту. Мастак П. Драч. Тыраж 30 тыс. экз., стар. 144. Цана 17 кап.

Сальфедзіно. Частка 1. Адгелоссе. Складальнікі Б. Калмыкаў і Г. Фрыдкін. На рускай мове. Тыраж 20 тыс. экз., стар. 108. Цана 49 кап.

Ланская кадрыла. Беларускія народныя танцы. На рускай мове. Мастак Б. Казлоўскі. Тыраж 1800 экз., стар. 32. Цана 7 кап.

Ужывацца нават у адным балете (як гэта і ёсць цпер у «Спартак»), калі яны не супярэчаць і не ўзаемавыключаюць адна адну. Але ці варта та часта перасаджваць у адным спектаклі з драўлянай палачкі на жывога каця!

На шчасце, некаторыя стэлявалі прайсці пастаноўнічымі не заданочнае колькі-небудзь сур'езна асноўнай лізі балета. Прагрэсіўнае значэнне барачыбы Спартака за свабоду, яго глыбокая любов да радзімы паказаны ў спектаклі яра і пераанаўча. Дастанова выразна перадае героіка вызваленчай барачыбы рабоб і разбачанья норавы Рыма. Пастаноўчык здолеў захавць разумную прапарцыю паміж гэтымі двума кантрастнымі сферамі. Наогул трэба сказаць, што драматургія балета даволі стройная і цэльная. Праўда, лінія Эгіны—Гармодзія магла б быць мацывавана больш ясна: пакуль не зусім зразумелы «скрытыя спружыны» лаводзіні Эгіны. Што прымушала гатую бліскучую журтызанку так упарта спакваць раба, песня не звязана з воінам Спартака? Навошта ёй спатрэбілася прыводзіць Гармодзія ў палатку Краса? Няўжо ёю кіравала толькі жаданне нацешыцца аднаем няшчаснага юнака? Магчыма, мела б сэнс паказаць, што імяна дзякуючы падуботворанню Эгіны Гармодзія выводзіць адзін з атрадаў з лагера Спартака.

Хараграфічная мова балета гнуткая і лаволі выразная. Каштоўна тое, што О. Дадзішкіліяні, у адрозненне ад некаторых іншых пастаноўчыкаў «Спартак», здолеў вырашыць спектакль сродкамі класічнага танца, алявачы яго са свосабылівай, вобразнай пластыкай. Але ўсё ж, дзе нідзе балетмайстар недастаткова

А. Александровіч у сваіх творах расказвае пра тых змены, што абываюцца ў жыцці роднага краіны, пра вызваленне людзей ад рабінга думанню, услаўнае ішчаслівы лёс савецкай жанчыны, новыя адносіны да чалавека працы, гаворыць пра маладое пакаленне Краіны Саветаў, якое свята выконвае заданьні неўміручых Ільіча. Паэт кажа, як прысы будучыні ўнікаюць у сённяшнім дні, як набліжаецца велічы час здыняння планаў народа-стваральца.

Свой лёс ён не аддзяляе ад лёсу краіны. Таму і расказ аб сваім жыцці, аб сваіх думках і імкненнях звязаны ў яго паэме «Дваццаць» з расказам аб жыцці роднага краю, аб тых выпрабаваннях, што выпалі на долю Беларусі ў першай чвэрці стагоддзя, аб зменах, якія прынесла Кастрычынская рэвалюцыя ў горад паэтавага дзяцінства і юнацтва. Рыхтуючы твор пасля рэабілітацыі да пераважнага, А. Александровіч значна скараціў яго, перапрацаваў. Некаторыя з гэтых паправак былі неабходныя. Але вельмі шкада, што пры гэтым выпалі некаторыя замалеўкі з выразнымі дэталімі эпохі, паблук, стаў менш індывідуалізаваным, канкрэтным лірычным героі паэмы. Выпалі з твора строфы, якія ў нейкай ступені дапамагалі зразумець, што ўплывала на фарміраванне А. Александровіча як паэта.

Значны падзеі ў тагачасным літаратурным жыцці рэспублікі была паэма А. Александровіча «Пен на сонцы» (1927—1930 г.). Аб яе павулірацыі ў многім сведчыць хадзі б такі факт: за параўнальна кароткі час яна вытрымала

пратрабавалы да сябе. У розных па характары танца ёсць асобныя, неапраўдана аднолькавыя рухі; не зусім цікавае аджадо німп, а таксама танцы пастухоў і пастушкі, пастаўлены ў традыцыйным, пастаральным стылі. Гэты танцавальны эпізод трэба было б бадай, вырашыць у больш народным духу, што, дарэчы, дадало б спектаклю кантрастычнасці, якая дзе-нідзе магла б быць у ім больш яра.

Уласна кажучы, гэтае лажаданне не правільнае было б адрасавана мастаку спектакля. Імяна яго палітра характарызуецца аднатонасцю і аднастайнасцю. У афармленні спектакля павіна было б быць больш шыршы, малюнічасці і ў той жа час лаканічнасці задуму. У такім спектаклі, як «Спартак», мастак мог бы адгварыць вельмі значную ролю глыбока раскрытавоі задуму балетмайстра, прапаруючы свае аргументы раішанні, ён мог бы стаць сапраўдным саўтварам пастаноўчыка, калі можна так сказаць, другім ржысёрам. Але, на жаль, мастак А. Дудэўскаму не ўдалося знісіць глыбокага і шальнага вобраза спектакля. Яго афармленне балета шмат у тым пасіўнае, не паслядоўнае, і нават супярэчлівае.

Мастак не аказаў балетмайстру значнай дапамогі ў спектаклі, але затое верным памочнікам і аднаўцама О. Дадзішкіліяні аказалася балетная труппа. Задумі і планы пастаноўчыка знайсці ў артыстаў балета поўнае і цікавае усвабленне. Асабліва гэта даччыць вядучых салістаў труппы, выканаўцаў галоўных і сольных партыі ў балете.

М. Красоўскі ў ролі Спартака мужны, энергійны. Рухі яго забуды поўнае пафасу, экспрэсіі, і што асабліва прыемна — гераічныя рысы вобраза найбольш яра

некалькі выданніў. Паэт, захапляючыся вялікімі дасягненнямі сацыялістычнага будаўніцтва, з асаблівай прырасцою заўважае, што «і пад сонца не паднаўдзі». І ён імкнецца выкрыць недабіткі ворагаў, носьбітаў чужой ідэалогіі, тых, хто дзеяў ідэалогіі і шкурніцкіх інтарэсаў прымазаў да справы рэвалюцыі. Але трэба сказаць, што перанаячы паэмы пададзены крыху схематычна, характары іх амаль не раскрыты, па сутнасці яны не паказаны, пра іх расказваецца.

У наступным буйным творы — паэме «Нараджэнне чалавека» А. Александровіч ў большай ступені ўдалося паглыбціць «плыві душы», больш поўна раскрыць характары перанаячы. Маласвядомай, слепа даверлівай бацьчы чытач гераіно ў першых раздзелах паэмы. А развітае мы з Марыліяй, калі яна становіцца чалавекам, яні ведае, за што ён змагаецца, вышэй за ўсё ставіць інтарэсы грамадства. Паэт кажа, як у канкрэтных сацыяльна-палітычных умовах складалася характар гераіні, як рабочае асяроддзе ўплывае на фарміраванне свосагопаўня Марылія, на яе адносіны да жыцця, як яна становіцца сапраўдным, свядомым барачыбтом.

Праўда, астатнія перанаячы паэмы пададзены больш схематычна. І нават Павал, які так многа зрабіў для Марылія, любіць да ілюга пастухова заганявае сэрца дзяўчыны, на ўсім працягу паэмы застаецца няжывым, вобраз яго даволі імкны, невыразны.

Паэма маладога пакалення, што ўдзялічыць у сацыялістычным будаўніцтве, выкрыццю тых, «хто ў напы дні перамог постуку нашаму ішчасліва», прысвечана вялікай драматычнай паэма «Напор» (1931 г.).

Калектыву рабочых змагаецца за выкананне пачэснага заданья; завод павінен «даць Данбасу стандаартных тысяч дамоў». Тым жа, каго Настрычын пазбаўлі «свяшчэннай» прыватнай уласнасці, пры дапамозе якой нажывалася на чужой працы, ідуць на ўсё, каб сараваць работу, выклікаць незадоволенасць, разгубленасць. Але ворагі выкрыты. Перамагілі людзі, адданыя справе сацыялізма. Сутычненні прадстаўнікоў розных класавых сіл, напружанае барачыба за новае даваць магчымасць ва ўсёй паўнае раскрыць характары і перадачы рабочых, і ворагаў. Але і ў гэтым творы паэт не здолеў яшчэ пазбаўціца ранейшых хібаў: і тут (нават больш чым у «Нараджэнні чалавека») давуе Селатмат у абмалеўцы вобразаў, няма глыбокага пранікнення ў псіхалогію перанаячы. Кожны з іх характарызуецца нейкай адной ад-

метнай рысай. Праўляецца ў «Напоры» прыхільнасць да ненаатуральных вобраўных сродкаў, надуманай, экстравагантнай рытмікі і рыфмы. А гэта не магло не ўплываць на мастацкія вартасці твора. Трэба сказаць, што вольгарна-сацыялістычна крытыка сваімі безадказнымі ржакімадзямі, спрощаным разглядам пераважна даччы творчым пошукам паэта, яго рабоце над павышэннем майстэрства.

З цягам часу аднак А. Александровіч усё больш уважліва ставіцца да слова, ён адмаўляецца ад чыста знешняга пераімання стылю вядомых паэтаў, імкнучыся вырацаваць сваю вобраўную сістэму, свой падыход да жыццёвага матэрыялу. Пры гэтым А. Александровіч творча пераасноўвае, творча авалодае здыткамі лепшых майстроў слова, перш за ўсё Яні Купчыка, Якуба Коласа і, безумоўна, Уладзіміра Маякоўскага, вучыцца на ўзорах вуснай народнай творчасці. Плён гэстага ў многім даў сябе знаяць у лепшых месцах паэмы «Нараджэнне чалавека».

Тэматыка твораў паэта з кожным годам павялічалася. Ён піша не толькі аб зменах у жыцці горада («Новому Мінску», «Між кветак і дрэў»), але і пра ўсё, якая выйшла на шлях сацыялістычных ператварэнняў, пра ішчасце хлэбароба, што стаў сапраўдным гаспадаром свайго лёсу, пра калгасныя лад («На векі жыкоў», «Вечарынка»). Паэт ішчаслівы, што родны край пазбаўляў гора, раскідаў неўжо так заганявалі новыя адносіны паміж людзьмі, што змянілася ўсё жыццё некалі змучанага, абзядоленанага народа. Ён рад за рэспубліку, што «дзяржаўным поступам свайм залаты вітае вясце», адкілаецца на найбольш значныя падзеі ў жыцці краіны і свечы.

У 1938 г. А. Александровіч з вялікім удзімам вітаў саліную лананіскую чацвёрку, якая адгварыла такую вялікую ролю ў вывучанні Поўначы. І здарылася так, што праз некаторы час вольны лёсу паэт апынуўся там, дзе былі людзі, што вялі рашучы наступ на суровую прыроду тундры, што неслі новае жыццё Запалар'я. У час вымыванага знаходжання на Поўначы А. Александровіч стварыў рад новых вершаў. Паэт пісаў пра прыгажосць тундры летам, блазітасныя завелі ў пярэнюю ноч, сіціцкую мужнасць і самаадданасць тых, хто працуе, вяртае, што і тут «гарды павярстае». Будзе ржць перамога волі, розуму людскога. І разам з тым — частая ўспаміны пра родны край, пра блізкіх, што чакаюць, турбуюцца. Паэту «сцяцца сны аб Беларусі», ён думае пра свой лёс, свядзецца, што «сонца яны ішчэ заспяваць», «зноўу за сталом, за шычыра размовай між гасцінных будзе землякоў».

Вырашае перанаячы. У яе Эгіне за знешняй пашчотнасцю, страўнасцю і тампераментам тоцца каварны разлік, халоднасць. Яна многаабачная і па-сапраўдному чароўная.

Добра танцуе і Іграе сваю ролю В. Міронаў. Ён выразна перадае захопленасць Гармодзія страцю. Любоў да Эгіны, які напасец, пераважае ў Гармодзія — Міронава над усімі астатнімі пауччыямі, і таму яго сцэнічныя паводзіны зразумелыя і лагічна апраўданы.

Выразны і пластычны танец раба ў выкананні М. Кузьменкі.

Цудоўна паказалі себе ў спектаклі характэрныя танцоўчыцы труппы — В. Крыкава, І. Дадзішкіліяні, Р. Красоўская. Кожная з іх яра і жыва перадае настроі, што гучыць у музыцы яе танца: загаднава, тямніча прывабаця Крыкава, тэмпераментная, гулліва Красоўская, пшчытэй І. Дадзішкіліяні.

Наогул трэба сказаць, што ў «Спартак» — прастора для творчых індывідуальнасцей артыстаў.

Вельмі радасна бачыць, як у такім манументальным, маштабным спектаклі, якім з'яўляецца «Спартак», творча цікава праявіла сябе балетная труппа, як паспяхова справіўся арэстр (дырыжор І. Абраміс) з вялікай і складанай партытурай Хачатуряна, які выразна правёў сваю партыю хор (хормайстар Т. Арлова). Пастаноўка «Спартак» — яркае сведчанне сілы і прафесіянальнай сталасці тэатра. Ад таюга калектыву глядачы могуць чакаць новых мастацкіх перамог.

А. Александровіч жыў тымі ж думкамі, тымі ж імкненнямі, што і ўсе савецкія людзі. У грывіццяныя дні «Ты будзеш жыць», «Смерць партызана», «Ноч у разведцы», і калі пачалася гераічная барачыба з чорнай фашыскай навадой, у яго творчасць трывала ўваходзіць і тэма Вялікай Айчыннай вайны («Даве дарожанькі», «Сон маці», «На захад, таварыш», «Былае таў», «9 мая 1945 года» і інш.).

Удмліваець, заклочаная разважлівасць чалавека, які многае зведваў у жыцці, некаторая стрыманасць у выкарыстанні мастацкіх сродкаў, адмаўленне ад забудуці словам, імкненне да лаканічнасці праўляюцца ў яго пасляваенных творах. Узрасце майстэрства паэта, творы яго прасквітуць пауччыямі больш высокага напалу. І разам з тым у іх менш тунчыных, больш думкі — яны мацней удзельнічаюць на чытача.

Услаўленне неўміручых ленынскіх ідэй, дружбы народаў («Я Лянаў яно», «Шукаць, стварачь», «За сталом братэрства» і інш.), захапленне велічымі справамі народа-будаўніка, поспехамі барачыбы за камунізм («Таполі і сосны», «Я помню Мінск», «Пераварот», «Гарыць агні»), каханне, якое азірае жыццё і справы чалавека, націраюцца прыгажосць прыроды («І ты і я», «Пройдзе смык на стунях», «Летнім ранкам», «Бабына лета») — гэты пасляваенных твораў А. Александровіча. Наплываюць на паэта ўспаміны, роздум аб жыцці, але не раслабленасць і суарэальнасць выклікаюць яны ў ім, а бадзёрасць, прагу да нястомнай працы. У вершах цяжка хварога чалавека, які прайшоў праз суровыя выпрабаванні маладога, радаснае успрыняццё ржачнасці («Перажыты дні», «Сорча», «На тым жыцці», «Люболю», «Роздум у святлочы вечар» і інш.).

Пасля вяртання на радзіму А. Александровіч не толькі пісаў новыя вершы, але шмат часу даваў раздаганню і перапрацоўцы даваенных твораў. Гэта работа праходзіла пад знакам новых папрабаванняў паэта да творчасці, больш уважлівых адносін да слова, імкнення ісцаць больш проста і зразумела. Асобныя вершы былі ледзь не наана напісаны, зменена сістэма вобраўных сродкаў у іх. На жаль, укладальнік збору твораў амаль не агаварыў большасць гэтых змен і перапрацовак у каментарыях і заўвагах, пакінуў і ранейшай датыроўка вершаў сістэма вобраўных іх мала чым надавае ранейшую (калі, напрыклад, у «Вечарынка»). У даваенных творах для дзійч «Як хілаі дома зрабіць самому» цяпер ёсць месца, дзе гаворыцца аб тым, што мыляць у дзіцячым садзе зрабілі невядучую мадэль шчугінага спадарожніка, але ў заўвагах не агаварана, што гэты верш быў напісаны ледзь не наана ў 30-я гады. Не зусім прадуманы і парадок, у якім пададзены вершы. Нельга сказаць, каб пры гэтым вытрымліваўся які-небудзь строгі прыныцц (краналагічны ці тэматычны).

Ільчыцёвы шлях Андрэя Александровіча закончаны; творы паэта працягваюць жыць. Іх радкі расказваюць пра час, калі наш родны край уступіў на шлях сацыялістычнага будаўніцтва, пра хвалючыя дні здыняння плачыні першых пшчюдак, пра маладосць пакалення, якое вытрымала асноўны цяжар у суровыя гады Айчынай вайны. Яны расказваюць і пра складаны лёс мастака, які верна служыў сваёй Радзіме, свайму народу.

ПАЭЗІЯ СПЫНЕНАГА ІМГНЕННЯ

НАТАКІ З БЕЛАРУСКАЙ ЗАЛЫ УСАЕСАЮЗНАЙ ФОТАВЫСТАКІ «СЯМІГОДКА У ДЗЕЯННІ»

Іва прыемна адзначаць, што беларуская экспазіцыя вызначаецца добрымі партрэтамі.

У Цэнтральнай выставачнай зале Масквы — Манежы адкрылася пятая Усаесаюзная выстаўка мастацкай фатаграфіі «Сямігодка ў дзеянні» 1964. За некалькі гадоў тут можна зрабіць цікавае падарожжа па ўсіх пятнаціці рэспубліках, пабываць на будаўніцтве прамысловых гігантаў і жысковых святах, у турсыіных паходах і ў кабінах касмічных карабляў. Усё цікавае, што адбылося летас, аб чым гаварылі, спрачаліся, думалі людзі, чаму радаліся, — грандыёзны паход за вялікую хліму, інтэнсіфікацыя сельскай гаспадаркі, будаўніцтва магутных электрастанцый, праца і адпачынак савецкіх людзей — усё гэта атрымала шырокае адлюстраванне ў лепшых творах фотамастаў.

Але выстаўка, вядома, — не проста хроніка падзей, галерэя імёнаў, кангламерат цікавых фактаў. З яе стаюць дзіхнула самай высокай паэзіяй — паэзіяй жыцця. Чатырыста пяцьдзесят аўтараў дзевяцісот работ адлюстравалі на чорнабелых і каларовых фатаграфіях цяльную мастацкую карціну сённяшняга дня нашай Радзімы.

Здымкі незвычайна разнастайны па жанрах, тэматыцы і сюжэтах. Тут можна убачыць суровыя хмары Камчаткі і пранізанае сонцам паветра Грузіі, алеявья заўважыць і справы чалавека, націраюцца прыгажосць прыроды («І ты і я», «Пройдзе смык на стунях», «Летнім ранкам», «Бабына лета») — гэты пасляваенных твораў А. Александровіча. Наплываюць на паэта ўспаміны, роздум аб жыцці, але не раслабленасць і суарэальнасць выклікаюць яны ў ім, а бадзёрасць, прагу да нястомнай працы. У вершах цяжка хварога чалавека, які прайшоў праз суровыя выпрабаванні маладога, радаснае успрыняццё ржачнасці («Перажыты дні», «Сорча», «На тым жыцці», «Люболю», «Роздум у святлочы вечар» і інш.).

Пасля вяртання на радзіму А. Александровіч не толькі пісаў новыя вершы, але шмат часу даваў раздаганню і перапрацоўцы даваенных твораў. Гэта работа праходзіла пад знакам новых папрабаванняў паэта да творчасці, больш уважлівых адносін да слова, імкнення ісцаць больш проста і зразумела. Асобныя вершы былі ледзь не наана напісаны, зменена сістэма вобраўных сродкаў у іх. На жаль, укладальнік збору твораў амаль не агаварыў большасць гэтых змен і перапрацовак у каментарыях і заўвагах, пакінуў і ранейшай датыроўка вершаў сістэма вобраўных іх мала чым надавае ранейшую (калі, напрыклад, у «Вечарынка»). У даваенных творах для дзійч «Як хілаі дома зрабіць самому» цяпер ёсць месца, дзе гаворыцца аб тым, што мыляць у дзіцячым садзе зрабілі невядучую мадэль шчугінага спадарожніка, але ў заўвагах не агаварана, што гэты верш быў напісаны ледзь не наана ў 30-я гады. Не зусім прадуманы і парадок, у якім пададзены вершы. Нельга сказаць, каб пры гэтым вытрымліваўся які-небудзь строгі прыныцц (краналагічны ці тэматычны).

Ільчыцёвы шлях Андрэя Александровіча закончаны; творы паэта працягваюць жыць. Іх радкі расказваюць пра час, калі наш родны край уступіў на шлях сацыялістычнага будаўніцтва, пра хвалючыя дні здыняння плачыні першых пшчюдак, пра маладосць пакалення, якое вытрымала асноўны цяжар у суровыя гады Айчынай вайны. Яны расказваюць і пра складаны лёс мастака, які верна служыў сваёй Радзіме, свайму народу.

Просты, адкрыты твар. Хігрынка ў вачах. І разам з тым — рашучасць, настойлівасць адчуваецца ў гэтай фігуры дзючыны на фоне роднага завада. «Я з аэтанукавага» назвала сваю работу Т. Анянына. Выдатны, уражальны партрэт! Захапляе і выкананы В. Баранюскім партрэт старога рабочага — «Ветэран». Чалавек выліта на фоне завада, але гэта не выглядае шаблном. Абстаноўка, якой працуе чалавек, дапамагае больш расказаць аб ім, больш поўна раскрыць яго ўнутраны свет. Герой Сацыялістычнай Працы Дзяснін Бухалук паказан Е. Пшчытмал у працесе працы — закладкі пшчюла, і ўсё-такі гэта не жанравы здымак, а партрэт. І нешыне аблічча, і дзючыны свет рабочага кампарты на поўную славу. Партрэт кампарты Д. Кабалеўскага, створаны Ю. Івановым, адносіцца да лепшых не толькі ў беларускай зале, але і ва ўсім Манежы. Справа не толькі ва ўдалай кампазіцыі, у вырашанай руц, характэрнасці позы (кампазітар сядзіць, абаршыць падборнікам на руці). З дапамогай гэтых сродкаў перададзена атмасфера творчасці. Здаецца, кампазітар не заўважае нічога вакол, ён увесь у тым цудоўным свеце, які раскрыв



Рэспубліканскі Дом народнай творчасці і Беларускае тэатральнае аб'яднанне правялі семінар рэжысёраў, мастакоў і загадчыкаў пастацовай часткі народнага тэатраў рэспублікі. Творчыя работнікі народнага тэатраў сустрэліся з вядучымі майстрамі мастацтва, праслухалі лекцыі аб шляхах развіцця сучаснага тэатра.

МАЦНЕЕ ТВОРЧАЯ ДРУЖБА

Два дні гаściла ў Мінску група кампазітараў Саветскай Літвы. Яны прыехалі да нас па запрашэнню Беларускай арганізацыі Беларускага саюза сярэдняй і вышэйшай музычнай школы ў Мінску. Гэта быў сярэдняй мінскага года Беларускай кампазітарскай арганізацыі ў Мінску. Гэта быў сярэдняй мінскага года Беларускай кампазітарскай арганізацыі ў Мінску.

Тут можна знайсці яркія, удала выражаныя літоўскія народна-песенныя інтанацыі. Ясная форма, шырокі меладычны размах, праста і выразнае гарманічнае ўсё — усё гэта захалле.

У існых творах, якія належалі ў асноўным больш маладому пакаленню літоўскіх кампазітараў, выдзяляюцца творчыя пошукі новых выразных сродкаў, вострыя гарманічныя спалучэнні, метра-рытмічныя прыёмы, сучаснае меладычнае вылучэння.

ПАЭЗІЯ СПЫНЕНАГА ІМГНЕННЯ

[Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.]

ваецца «У месячную ноч»: шыпяча на раце, лодка з двума людзьмі, сілуэты яны падрабелены поўняй, і асяляліва чырвоны ліхтар ба- хенішчыка. Ад здымка цяжка ада- рвацца.

мантыку іх заняты перадае фата- графія Д. Праса «Тут клясе во- дунь». Работу А. Мызнінава «Рэп- ліка» хочацца назваць карцінай: на сходзе адна з удзельніц устала, каб падаць роліку, а на твары кожна- га з прысутных можна прачытаць рэакцыю на гэтую роліку.

Паўдзённымі спякотнымі ліпеня ў фатаграфіі А. М. Анянцкіх «Ле- та», казачная тымічышча нагой прагулка па рапц ў «Палескіх ра- бінзонах» В. Бараноўскага, даўняй прыгажосці заснежанага аля ў «Беларускай зіме» А. Перахода — усё гэта моцна перадае толькі творы сапраўднага мастацтва.

Высокая фатаграфічная куль- тура, цікавасць да вобразаў людзей, тонкае адчуванне прыроды, цудоў- ная перадача фарбаў у калорных здымках — усё гэта безумоўна вартасці работ, выстаўленых у беларускай зале. Але ёсць у іх і свае слабыя мясціны, пра якія таксама хочацца сказаць.

Перш за ўсё далена не ўсе ра- боты аднолькава цікавыя. Што но- вага, напрыклад, унесла ў важную творчыю тэму фатаграфія Т. Анянцкіх «У страй дзёночых»? Гэта хутчэй інфармацыйна-тэхні- чны здымак, бо ўвага да чыста тэх- нічных падрабязнасцей заславіла ў ім мастацтва. Неаднойчы ба- чылі мы і шматлікія летнія пля- жы, падобныя да таго, які паказаў Д. Прас у здымку «У гарачы дзень».

У работах беларускіх майстроў хочацца бачыць больш смеласці ў пошукі новых тэм, сюжэтаў, у іх выключэнні раманізму, і лічце адін напрок. У параўнанні з іншымі рас- публикаванымі мала ў беларускай зале работ фатаграфіаў — адзіны здымак Г. Мешчыкава «Сакавік» (дарэчы цікава выкананы). Трэба шырокі прыцягваць амагараў да ўдзелу ў выстаўках. Экспазіцыі ў залах РСФСР, Фэтоніі, Украіны наказваюць, якія добрыя гэта дае вынікі.

Есць у беларускай зале творы, міма якіх ніхто не праходзіць абмякчана. Гэта перш за ўсё «У па- руду чаргі» В. Траскунова. На трох радах праводу сядзяць птуш- кі — парамі і па адной. У гэтай ра- боте, ледзь кранутой гумарам, — сама музыка, яе трапятанне і рытм. Між іншым карціну, як і музыку, не перадаць словамі... Другая фа- таграфія — «Графіка самігодкі» В. Бараноўскага. Паказаная ім бу- дучына канструкцыя сапраўды нагадвае твор графічнага маста- цтва. Вабяць чысціня і празры- стасць малюнка, яго ўнутраны рытм, дакладная кампазіцыя.

Галоўнае ж у тым, што фота- майстры Беларусі навучыліся зна- ходзіць той рытм, цудоўны момант, калі праз адзінаццаць, прыватнае выяўленца агульнае, тыповае, на- вучыліся «спыняць імгненне». Імяна таму іх здымкі хвалюць, выкалюць асацыяцыі, г. зн. дзей- нічаюць на гледача так, як і паві- ны дзейнічаць мастацкі твор. На вобразнай мове фатаграфічнай творчасці яны здолелі праўдліва і натхнёна расказаць аб роднай зям- лі, аб жыцці і справах народа.

Арыгінальна знята развітанне на вакзале ў рабоце Ю. Іванова «Да сустрэчы». Відзець толькі рукі, якія махаюць услед адыдзючаму поезда. Захаленне рыбалоўаў, ра- маў, напрыклад, унесла ў важную творчыю тэму фатаграфія Т. Анянцкіх «У страй дзёночых»? Гэта хутчэй інфармацыйна-тэхні- чны здымак, бо ўвага да чыста тэх- нічных падрабязнасцей заславіла ў ім мастацтва.

Самым значным і насычаным быў вачорні канцэрт, які адбыўся ў нядзелю ў зале Саюза кампазі- тараў Беларусі і музыканты сустракаюць сваіх налег у Мінскім аэрапорце.

МАГАЗІН НАЗЫВАЕЦЦА «ПРЫРОДА»

Добра плячці канарэй- кі, радуічыя вясце, на ўсе леды заліваюцца. Вось да іх галасоў далучыў свой закіра-канар. Здаецца, што ты трапіў на ляскую палюну. Але сонца прабіваеца сядзі скрозь тоўстае шкло вітрыны, а канарэйкі і канарэйкі агародзілі ад нас шырокай прылачкі.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Сярод яго наведаль- нікаў больш за ўсё, вядо- ма, дзядей. Чога толькі няма за прылачкі! Вось жыж- ківя тропікаў — крыклі- выя папуаў. У адной клетцы — бледна-руж- ная і зялёная, у другой — блакітная. Каротка- сты сьнягі спадзілі на- зрэва за шумным сямей- ствам галандскіх канар- эек.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Сярод яго наведаль- нікаў больш за ўсё, вядо- ма, дзядей. Чога толькі няма за прылачкі! Вось жыж- ківя тропікаў — крыклі- выя папуаў. У адной клетцы — бледна-руж- ная і зялёная, у другой — блакітная. Каротка- сты сьнягі спадзілі на- зрэва за шумным сямей- ствам галандскіх канар- эек.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Сярод яго наведаль- нікаў больш за ўсё, вядо- ма, дзядей. Чога толькі няма за прылачкі! Вось жыж- ківя тропікаў — крыклі- выя папуаў. У адной клетцы — бледна-руж- ная і зялёная, у другой — блакітная. Каротка- сты сьнягі спадзілі на- зрэва за шумным сямей- ствам галандскіх канар- эек.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Савецкія кампазітары не аднойчы пісалі ўжо музыку на тэмы твораў Максіма Горькага. І музыка гэтая ня- рэдка становілася асновай характэрнага спекакулярна. Ленінградскага кампазітара Андрэя Пятроўна нахліла першае аублікава- нае апавяданне Горькага — «Макар Чудра». Хутка з'явіўся балет, на- лоўны дзёночымі асобамі яго- гэта прыгажуня Рада і малады чытан Лойка Забар. Масквіч Юры Яфімаў некалькі гадоў на- зад напісаў балет «Лясная фея», навяены валаскай казкі Горька- га «Пра маленькую фею і маладо- га чабана».

Кампазітар Дамітры Талстога стварыў нядуна аднаговы балет «Нунча», лібрэта якога напісаў Таадор Сьернін па адной з шы- рока вядомых горнаўскіх «Казак аб Італіі».

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

Самым значным і насычаным быў вачорні канцэрт, які адбыўся ў нядзелю ў зале Саюза кампазі- тараў Беларусі і музыканты сустракаюць сваіх налег у Мінскім аэрапорце.

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

«НУНЧА» ПРЫЙШЛА Ё БАЛЕТ

этычна назі Горькага аб сапер- ніцтве маці і дачкі, Нунчы і Ні- ны. За рамантычнай фабулай ка- зкі кампазітар убаць у агульнае Горькага прыгажуня чалавеча, па- чуў імі цудоўнаму юнацтву. Спа- борніцтва маці і дачкі — чыё сэр- ца манейшае? — Дамітры Талстога ўспрымаў як сымвал перамогі ча- лавеча духу. Калі Нунча перама- ла ў бегу, а Ніна — пакрыўджанай няўдачай, упала ў слязы на пры- ступкі цывітара, маці сказала дачцы: «Дзіця, трэба ведаць, што найбольш моцнае сэрца ў гульнях, працы і наханні... сэрца жанчыны, выпрабаваная жыццём...»

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

КУЛЬТ ЗЛАЧЫНЦЫ

Не саромцеся! Выбірайце тэму да душы. Вас захапіла карціна жаківага зойбавы? — Калі ласка, апішыце драбнейшыя падрабязнасці: воль зойбавы крадзеца да сваёй ахвя- ры, у руках у яго нож ці сякера. Не, здаецца, гэта старое. Леш — пастале буйнага калібру, хоць бадай, нічо лепш — бяспрунны газам. Дык вось, зойбавы накіда- ва на сваю ахвяру... Не забудзьцеся напісаць аб крыві, чым боліць, тым лепш: кроплі крыві на нажы, чалавек, які ляжыць у дужы крыві...

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

МАГАЗІН НАЗЫВАЕЦЦА «ПРЫРОДА»

Добра плячці канарэй- кі, радуічыя вясце, на ўсе леды заліваюцца. Вось да іх галасоў далучыў свой закіра-канар. Здаецца, што ты трапіў на ляскую палюну. Але сонца прабіваеца сядзі скрозь тоўстае шкло вітрыны, а канарэйкі і канарэйкі агародзілі ад нас шырокай прылачкі.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Сярод яго наведаль- нікаў больш за ўсё, вядо- ма, дзядей. Чога толькі няма за прылачкі! Вось жыж- ківя тропікаў — крыклі- выя папуаў. У адной клетцы — бледна-руж- ная і зялёная, у другой — блакітная. Каротка- сты сьнягі спадзілі на- зрэва за шумным сямей- ствам галандскіх канар- эек.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Сярод яго наведаль- нікаў больш за ўсё, вядо- ма, дзядей. Чога толькі няма за прылачкі! Вось жыж- ківя тропікаў — крыклі- выя папуаў. У адной клетцы — бледна-руж- ная і зялёная, у другой — блакітная. Каротка- сты сьнягі спадзілі на- зрэва за шумным сямей- ствам галандскіх канар- эек.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Сярод яго наведаль- нікаў больш за ўсё, вядо- ма, дзядей. Чога толькі няма за прылачкі! Вось жыж- ківя тропікаў — крыклі- выя папуаў. У адной клетцы — бледна-руж- ная і зялёная, у другой — блакітная. Каротка- сты сьнягі спадзілі на- зрэва за шумным сямей- ствам галандскіх канар- эек.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

МАГАЗІН НАЗЫВАЕЦЦА «ПРЫРОДА»

Добра плячці канарэй- кі, радуічыя вясце, на ўсе леды заліваюцца. Вось да іх галасоў далучыў свой закіра-канар. Здаецца, што ты трапіў на ляскую палюну. Але сонца прабіваеца сядзі скрозь тоўстае шкло вітрыны, а канарэйкі і канарэйкі агародзілі ад нас шырокай прылачкі.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

Сярод яго наведаль- нікаў больш за ўсё, вядо- ма, дзядей. Чога толькі няма за прылачкі! Вось жыж- ківя тропікаў — крыклі- выя папуаў. У адной клетцы — бледна-руж- ная і зялёная, у другой — блакітная. Каротка- сты сьнягі спадзілі на- зрэва за шумным сямей- ствам галандскіх канар- эек.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

Сярод яго наведаль- нікаў больш за ўсё, вядо- ма, дзядей. Чога толькі няма за прылачкі! Вось жыж- ківя тропікаў — крыклі- выя папуаў. У адной клетцы — бледна-руж- ная і зялёная, у другой — блакітная. Каротка- сты сьнягі спадзілі на- зрэва за шумным сямей- ствам галандскіх канар- эек.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Такая ж і «Нунча». А галоўнай музычнай тэмай гэтага балета ста- ла, вядома, тарантэла, вогненна- вачай крыві, музыка, у якой ня- стрымныя рытмы вясёлых народ- ных карнавалаў набываюць сучас- ную форму і гучанне.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

АБМЕРКАВАННЕ РАМАНА «ВІЛЕНСКІЯ КАМУНАРЫ» У МАСКВЕ

Чарговая літаратурная «серада» творчага аб'яднання пераключы- каў Маскоўскага аддзялення Са- юза пісьменнікаў РСФСР, якая праходзіла пад старшынствам В. Левіка, была прысвечана абмер- каванню навічак прозы народна- РСФСР. Аб жыцці і творчасці Бе- ларускага пісьменніка Максіма Га- рэцкага разказаў Агей Гагаў. Ер- працата ўручыў са сваёй гонар- клада рамана-хронікі М. Гарэцка- га «Віленскія камунары». З успамі- намі пра пісьменніка і разказам пра тое, як стварыўся раман, вы- ступіў брат Максіма Гарэцкага — Таўрыла Іванавіч Гарэцкі.

У абмеркаванні пераключыў пры- няў удзел маскоўскія літаратары Я. Мазылюк, В. Левік, С. Родаў, М. Гарбанюк і інш. Выступы былі ацымлі раман як з'яву ў шматна- чыснай савецкай літаратуры, прысвечанай пераможнаму шчыю Вялікага Кастрычніка. Былі выка- заны пажаданні, каб твор выдзіў у Маскве да 50-годдзя Саветскай улады.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

Абмеркаванне «Віленскіх каму- нары» з'явілася нібы пачаткам дзеловай сярэдняй прозы аб Беларусі і прозы перад Днямі Беларускай літаратуры, якія ад- будаюцца ў РСФСР у ліпені.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.

У кабінце Таісіі Пятроўны бясконицы званкі. Чым карміць чара- паху? Што лубіць зала- та рыбка? — Як захавец ад гі- белі водарасці? На ўсе пытанні трэба даць адказ. І Сталера ва не прымушае чакаць яго. Па спецыяльнасці яна іхтывель, працавала ў свой час на Кудышань- скім вадасховішчы і добра ведае сваю спра- ву.